

MONDRAGON UNIBERTSITATEAREN ETA SOZIOLINGUISTIKAREN ARTEKO HARTU-EMANAK

**Nekane Arratibel, Karmele Perez, Pili Sagasta,
eta Matilde Sainz**

Mondragon Unibertsitateko Hizkuntzen departamentua

Helbide elektronikoak: nekane_arratibel@huhezi.edu

karmele_perez@huhezi.mondragon.edu

Mondragon Unibertsitatea (MU) unibertsitate gaztea da, 1997an sortu zena. Halaber, unibertsitate txikia da, hiru fakultatek osatua, eta Debagoienako hiru herri hauetan dago kokatuta: Enpresa Zientzien Fakultatea (EZF) Oñatin, Goi Eskola Politeknikoa (GEP) Arrasaten, eta Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea (HUHEZI) Eskoriatzan.

Izenek ondo adierazten duten moduan, bakoitzak eremu jakinetako jakintza-arloak jorratzen ditu eta horrek argi adierazten digu HUHEZI dela hizkuntzen arloari atxikitzen zaion fakultatea, bera baita humanitate eta hezkuntza zientziei lotzen zaiena. Hori dela eta, MUko departamentuen antolaketan, Hizkuntzen Departamentua Eskoriatzako gunean dago, eta bertatik kudeatzen eta asetzen dira MUn hizkuntzen arloan egon daitezkeen behar eta eskaera guztiak. Bertan lantzen eta garatzen dira, era berean, hizkuntzen inguruko ikasgaiak, ikerketak, eta elkarlanerako harreman eta hitzarmen guztiak.

Hasierako aurkezpena eginda, historia pixka bat egitea dagokigu. Izan ere, soziolinguistikarekiko harremana ez da berria gure gunean. Badira hainbat urte formazio teorikoa eta aplikazio praktikoa uztartu eta hainbat ekimen bultzatu ditugula: ikastaro teorikoak euskararen egoera ulertu eta interpretatzeko klabeak jasotzeko eta normalkuntzarako estrategiak susta-

tzeko; lana euskalduntzeko egitasmoa (EMUN enpresetako euskara planak egiteko kooperatiba sortu zen hemen); eskoletan normalkuntza proiektuak gauzatzeko formazioa eta koordinazioa (ULIBARRI programaren baitan)... Azken urteotan, gehixeago ala gutxixeago, etengabe aritu gara lanean soziolinguistikaren harira.

Eta zertan gauzatzen da gaur egun gure harremana? Hasteko eta behin, ikasketetan hein batean txertatutako jakintzagaia dugu, alegia, **arloan akademikoan** badu islarik.

Irakasle Ikasketetan ikasleak irakasle izateko prestatzen ditugu. Eta irakasle izateko eginbehar horretan, nahi dugu gure ikasleak kontziente izan daitezen haien erantzukizunaz, ez bakarrik ikasleen kudeaketari edo irakatsiko dituzten edukiei dagokienez, baita hizkuntza irakasle moduan, hizkuntza transmisore moduan, hizkuntza-kudeatzaile moduan izango duten erantzukizunaz ere. Gure ikasleak nahi ditugu erabilera-eredu, eza-gutza-eredu eta motibazio-eredu, eta horren kontzientzia lantzen saiatzen gara *Eleaniztasuna eta hezkuntza* ikasgaiaren bidez eta *Euskara eta bere didaktika* ikasgaiaren bidez.

Lehenik eta behin, hizkuntzaren egoera aztertzen saiatzen gara hizkuntzen ekologiaren haritik. Horretarako, Jose Maria Sanchez Carrion "Txepetx" en ekarpenak hartzen ditugu abiapuntu moduan. Soziolinguistikaren teoriak eta soziolinguistika aplikatuaz zertzelada batzuk eman eta, hari horretatik tiratuta, saiatzen gara uler dezaten gizartearen eta eskolaren arteko elkarrekinntza nolakoa den, bai eta anima daitezen ezagutza horiek ikastetxe-proiektu konkretu batean aplikatzen.

Aipatutakoaren bidez, hainbat gaitasun landu nahi ditugu. Zer nahi dugu jakin dezaten? Ingurunearen ezaugarriak identifikatzen, aztertzen, interpretatzen eta baloratzen; euskararen eta, oro har, hizkuntzen egoera hobeto ulertzen; norberaren testuinguruaz jabetzen; programa elebidun/eleaniztunen ezaugarriak eta arrakastarako baldintzak identifikatzen; hizkuntza-ereduen sistema zertarako sortu zen eta emaitzen zergatia ulertzen. Zer nahi dugu egiten jakin dezaten? Edukiak identifikatzen, erabiltzen eta egoki azaltzen; informazioa kudeatzen, alegia, bilatzen, aukeratzen eta aplikatzen; proiektu bat taldean egiten. Eta nolako jarrerak bultzatu nahi ditugu? Hizkuntzaren eta hizkuntza-komunitatearen etorkizunean hiztun eta irakasle moduan duten erantzukizuna haien gain har dezaten eta egiteko horretan jarrera baikor eta eraikitzailea hartu eta erakuts dezaten.

Psikopedagogian ere badu gaiak sarrerarik. Bigarren zikloko lizentzia honetan bi ibilbide eskaintzen ditugu: Hizkuntzen Psikopedagogia eta Esku-hartze Psikopedagogikoa. Kontuan izanda batzuek zein besteek, oro har, hezkuntzan eta formazioan lan egingo dutela, guztiek jasotzen dituzte ikasgai komunetan eta lizentziaren nortasun ezaugarri diren ikasgaietan soziolinguistika arloko ikasgaiak edota soziolinguistikarekin harreman

Badira hainbat urte formazio teorikoa eta aplikazio praktikoa uztartu eta hainbat ekimen bultzatu ditugula: ikastaro teorikoak euskararen egoera ulertu eta interpretatzeko klabeak jasotzeko eta normalkuntzarako estrategiak sustatzeko; lana euskalduntzeko egitasmoa (EMUN enpresetako euskara planak egiteko kooperatiba sortu zen hemen); eskoletan normalkuntza proiektuak gauzatzeko formazioa eta koordinazioa (ULIBARRI programaren baitan)... Azken urteotan, gehixeago ala gutxixeago, etengabe aritu gara lanean soziolinguistikaren harira.

Zer nahi dugu jakin dezaten? Ingurunearen ezaugarriak identifikatzen, aztertzen, interpretatzen eta baloratzen; euskararen eta, oro har, hizkuntzen egoera hobeto ulertzen; norberaren testuinguruaz jabetzen; programa elebidun/leaniztunen ezaugarriak eta arrakastarako baldintzak identifikatzen; hizkuntza-ereduen sistema zertarako sortu zen eta emaitzen zergatia ulertzen.

estua dutenak. Hona hemen aipatutako ikasgaiak: *Helduen irakaskuntza: euskalduntzea eta alfabetatzea, Hizkuntzen irakaskuntzarako oinarri psikopedagogikoak, Eleaniztasuna: oinarritzko kontzeptualizazioa, Soziolinguistika hastapenak eta Hizkuntzaren eta hizkuntzen aniztasuna.*

Zehatzago oraindik: Hizkuntzen psikopedagogia ibilbidea egiten duten ikasleak prestatzen ditugu hizkuntzekin harremanetan sortzen eta sortuko diren egoerei irtenbide desiragarri eta errealak emateko. Hori dela eta, hainbat esparru jorratzen dira zuzenean hizkuntzen kudeaketarekin lotuak: irakaskuntza, planifikazioa eta diseinua, aholkularitza, bitartekaritza, ebaluazioa eta ikerketa, oro har. Aurrez aipatutako ikasgaietz gain, beste hauek ere egiten dituzte ikasle hauek: *Diskurtso teoriak, Diskurtso teoriak eta hizkuntzaren didaktika, Hizkuntzaren eskurapena: ahozkoa eta idatzizkoa, Irakaskuntza eleanitza, Euskal Herriko egoera soziolinguistikoa, Hizkuntzen didaktikarako metodologia eta lanabesak, eta Testu generoen karakterizazioa.*

Bigarren zikloko ikasketak egin nahi ez, edo ezin egin, baina hizkuntzen kudeaketan interesa duenak, badu nora jo: **Hizkuntzen kudeaketan aditu titulua** dugu aukeran. Helburu nagusia da hizkuntzen kudeaketan (irakaskuntzan, hizkuntzen planifikazioan, euskararen normalizazio plan-gintzan...) lanean ari diren profesionaleri arlo horretan sakontzeko eta ikasten jarraitzeko formazioa eskaintzea. Ikasleak 33 kreditu egin behar ditu guztira, 12 derrigorrezkoak eta gainerakoak hautazkoak, eta 30 kreditu agortu ondoren, 3 kredituko proiektua egingo du.

Derrigorrezko ikasgaiak bi hauek dira: *Hizkuntzaren didaktikarako marko epistemologikoa eta didaktikoa eta Eleaniztasunaren kontzeptualizazioa.* Hautazko ikasgaien artean ikasleak bere ibilbide propioa egiteko aukera du. Hauek dira, besteak beste, eskaintzen diren ikasgaietako batzuk: *Irakaskuntza eleanizduna, Hizkuntzen curriculum bateratua, Hizkuntzen irakaskuntzarako oinarri psikopedagogikoak, Soziolinguistikaren hastapenak, Ahozko hizkuntza formalaren ikaskuntza-irakaskuntza, Ahozko azalpena, Edukien bitartezko hizkuntzaren metodologia, Aldagai psikosozialen eragina ikaskuntza-irakaskuntzan: jarrerak eta motibazioa eta abar.*

Ikerketa arloari dagokionez, labur aipatuko ditugu soziolinguistika arloarekin lotzen diren proiektuak:

Hizkuntzen portfolioa. Nork bere ikas-prozesua ebaluatzeko eta bideratzeko tresna bada ere, tresna estrategikoa izan daiteke ikasleen eleaniztasunaren prozesua sustatzeko. Hori dela eta, proiektu bat abian jarri dugu hizkuntzen portfolioa, tresna moduan, esperimintatzeko. Portfolioak hiru atal izango ditu: hizkuntzen pasaporte, hizkuntza biografia, eta dosierra. Lehendabizikoan ikaslea bere hizkuntza erreperitorio osoa jasotzen joango da, hau da, zehazten joango da bere hizkuntza gaitasunaren profila curriculumaren bidez lantzen den hizkuntza bakoitzean. Eta jasoko

ditu, era berean, hizkuntza eta kulturekin izandako esperientziak. Hizkuntza biografian ikasleak ikasten ari den hizkuntzekiko hausnarketa egingo du, bai eta ikasketa helburuak adierazi ere. Azkenik, dossierrean ikasleak ebidentziak bilduko ditu hizkuntzen pasaportean eta hizkuntza biografian adierazi duena dokumentatzeko.

Ikasturte honetan (2006-2007) bi helburu nagusi ditugu: batetik, unibertsitateko hizkuntza irakasleei formazioa eskaintzea eta, bestetik, esperimentazioaren diseinua egitea. Formazioari dagokionez, hainbat gai aurreikusten ditugu: eleaniztasunaren gaineko kontzeptualizazioa (eleaniztasuna hizkuntza minorizatu baten testuinguruan); hizkuntzarekiko eta kulturantzatasunarekiko jarrerak; hizkuntza portfolioa eta bere erabilera. Esperimentazioari dagokionez, bi titulaziotan egingo da eta aurrean helburuak eta prozedurak finkatuko ditugu datorren urtean abian jartzeko.

Comenius 2.1 “Terra – Inter-Cultural Curriculum”. Hiru urtetako proiektu europarra da eta partaide gara beste lau herrialderekin batera: Gales, Norvegia, Lituania, eta Irlanda. Proiektuaren xede nagusia da formatzaileen formatzaileak prestatzea hizkuntza minorizatuen testuinguruetako hezkuntza komunitatean eragiteko. Proiektuaren helburu zehatza, berriz, herrialde bakoitzeko sei *formatzaileen formatzaile* prestatzea da aipaturiko testuinguruetan aritzeko. Helburu hori lortzeko parte hartzen duten herrialdeen artean elkarlana sustatu da materiala eta formaziorako egokiak diren estrategiak esperimentatzeko. Hona hemen orain arte sortu eta esperimentatzen ari diren hainbat modulu: murgiltze-prozesua; gurasoen sentsibilizazioa; hezkuntza berezia; hezkuntza-etapen arteko jarraipena; hizkuntza ereduak; mugikortasun soziala, eta integrazioa.

Proiektuaren jarraipena egiteko kanpo ebaluatzaileak daude eta hainbat herrialdetakoak dira. Hiru urtetako esperimentazioa bukatzerakoan, hainbat materialen artean, praktika onen liburuxka bat kaleratzeko asmoa dago (hizkuntza minorizatuaren testuinguruetan hezkuntza sisteman eragiteko). Ikerketa proiektu honi buruzko informazioa webgune honetan aurki daiteke: www.karmoyped.no/terra

Ahozkoa eskolan. Ahozko hizkuntza derrigorrezko hezkuntzan. Lantzen ari garen ikerketa-proiektua hezkuntza alorrean gabiltzanok dugun kezka batetik abiatzen da: gure ikasleek zenbat darabilte ahozko hizkuntza? zertarako? zein testuingurutan? Azken mende erdian ezagunak dira ahozkotasunaren aldeko aldarrikapenak hezkuntza sisteman. Izan ere, gizartearen beharrak asetzeko, hezkuntzak ezinbesteko dauka idatziaren didaktikarekin batera ahozkoarena ere kontuan hartzea. Azken horri dagokionez, ordea, ez da ikerketa zein proposamen gehiegirik egin eta irakasleak ahozkoa lantzeko tresna bila dabilta.

Oro har, garapen handiagoa izan du hezkuntzaren historian idatzizkoaren didaktikak: corpusaren gaineko azterketa ugari egin dira eta, zalan-

*Hizkuntzen
psikopedagogia ibilbidea
egiten duten ikasleak
prestatzen ditugu
hizkuntzekin
harremanetan sortzen eta
sortuko diren egoerei
irtenbide desiragarri eta
errealak emateko. Hori
dela eta, hainbat esparru
jorratzen dira zuzenean
hizkuntzen
kudeaketarekin lotuak:
irakaskuntza,
planifikazioa eta
diseinua, aholkularitza,
bitartekaritza, ebaluazioa
eta ikerketa, oro har.*

Hizkuntzen portfolioa. Nork bere ikas-prozesua ebaluatzeko eta bideratzeko tresna bada ere, tresna estrategikoa izan daiteke ikasleen eleaniztasunaren prozesua sustatzeko. Hori dela eta, proiektu bat abian jarri dugu hizkuntzen portfolioa, tresna moduan, esperimentatzeko. Portfolioak hiru atal izango ditu: hizkuntzen pasaporte, hizkuntza biografia, eta dosierra.

tzarik gabe, ahozkoarekin alderatuta, idatzia lantzeko Sekuentzia Didaktikoaren proposamenak askoz gehiago dira. Testu-liburuei dagokienez ere, oraindik orain, idatziaren gaineko lanketak dira nagusi.

Esan beharrik ez dago aspalditik datorren uste ustel batek ere indarrean dirauela hizkuntzaren i(ra)kaspenean: "Hitz eginez ikasten da hitz egiten". Aitzitik, egungo hainbat ikerketek argi erakutsi dute erabilera hutsak ez duela zertan ziurtatu hizkuntzaren erabateko gaitasun komunikatiboa. Horren harira, didaktikariek esaten digute ekintza komunikatiboen gaineko hausnarketara bideratzeak i(ra)kaskuntzaren eraginkortasuna bermatzen duela, bai eta irakaslearen esku-hartzea sistematizatu beharrean gaudela ere.

Bidenabar, azken datuek jakinarazi digute haurren euskararen erabilera formal nahiz informala ez dela ezagutza mailaren parekoa. Non izan da hutsunea? Erabilera ahozkoasunarekin harremanetan egonik, ahozkoaren lanketen izaera aztertzeak izan lezake, ziur aski, erantzuna. Eta, jakina, ahozko jardunak lantzeak, agian, eman liezaioke arazo honi irtenbiderik.

Hutsune horien gabeziak hizkuntza irakasleei egotzi izan zaizkie, oro har, eta euren esku gelditu izan da hizkuntzaren ezagutza zein erabileraren ardura. Ikuspegi komunikatibo eta globalizatzaileek, aldiz, irakatsi digute irakasle guztien ardura dela hizkuntza lantzea. Izan ere, hizkuntzaren garapenarekin osoki uztartuta baitaude haurren garapen kognitibo zein sozialak.

Eta azkenik, hizkuntzaren ikuspegi komunikatiboaren ardatzari soziolinguistikoki erreparatzen badiogu, bi hizkuntza erabilera mota nabarmentzen dira: erregistro informala eta formala. Ahozkoa, oro har, erabilera informalekin bateratu bada ere, hezkuntzaren ardura da ikasleek hizkuntzaren erabilera formalak barnerratu eta erabil ditzaten jorratzea. Adierazpen horren harira, zilegi da baieztatzea ahozko formalaren lanketa sistematizatuaren beharrean dela jardunbide pedagogikoa.

Kulturartekotasuna lantzeko mintegia (ELEA taldea). Egoera berriak eraginda eta inguruko eskolen eskaerek bultzatuta, 2001-2002 ikasturtean hasiera eman genion Kulturartekotasuna lantzeko mintegiari (ELEA taldeari). HUUHEZIKo 8 pertsonak osatzen zuten mintegia. Hasieratik mintegiaren objektua anitza izan da, hau da, kulturartekotasunaren fenomenoari hainbat ikuspuntutatik begiratu zaio: bigarren hizkuntzaren irakaskuntza-ikaskuntza eskola eremuan; motibazioa eta jarrerak; eta kulturartekotasuna bere horretan (eskola inklusiboa...). Lehendabiziko ikasturtean, objektua zedarritzea eta fenomeno Euskal Herriko testuinguruan kokatzea izan zen eginkizun garrantzitsuena eta, lan horri bukaera emateko, HIK HASIren jardunaldietarako ikastaro monografikoa antolatu zuen ELEA taldeak (*Etorkinak gure eskolan*, 9. monografikoa, HIK HASI, 2002).

Harrezkero, mintegia hiru eginkizun betetzen ari da: irakasleen formazioa, ahal dela, ikastetxe bereko klaustroari; ikastetxeetan —dagoeneko

hirutan— ikerketa-formazioa, ikerketa-jarduera metodologia erabilia; eta argitalpenak, izandako esperientziak ezagutarazteko. HUHEZiko titulazioetan gaur egun ematen ditugun *Kulturarteko Hezkuntza* ikasgaia ere mintegi honetatik hornitu da, hein handi batean.

Hizkuntzen kudeaketa bateratua hizkuntza gutxituaren testuinguruan. Hizkuntzaren irakaskuntza-ikaskuntza erdigunea dela, hainbat lan garatu ditu talde honek. Bere eginkizunik nagusia euskararekin eta beste hizkuntzekin gertatzen denaren inguruan hausnarketa suspertzea izan da eta, azken finean, gure Hezkuntza Sistema eleanizdunean gertatzen dena hobeto ezagutzea esku-hartze eraginkorra lortu ahal izateko. Hartara, hizkuntzen fenomenoak ikuspuntu askotatik aztertu da: hizkuntzaren jabeakuntza, irakaskuntza-ikaskuntza prozesuak, bigarren hizkuntzaren ikaskuntza, eleaniztasuna, erabilera, irakaslearen pentsamendua hizkuntzei dagokienez... Eta horiek etapa askotan: Lehen Hezkuntzan, Bigarren Hezkuntzan eta Unibertsitatean.

Gai horien guztien garapena hizkuntza gutxituaren testuingurutik egin da. Talde honen eginkizuna irakasleen formazioa eta ikerketa izan da. Ikerketari dagokionez, hainbat objekturi begiratu zaio eremu bakoitzean: eskola eremuari (hizkuntzaren alderdi metodologikoak, hizkuntzen ikaskuntza eta aldagaiak, alderdi emozionalak, irakaslearen elkarrekintza eta ikasleen ikaskuntza etab.); unibertsitate eremuari (irakaslearen pentsamendua eta hizkuntzaren irakaskuntza-ikaskuntza, ikaslearen hizkuntza gaitasunak ezagutzen dituen hizkuntzetan, etab.). Talde honek estatu mailako ikerketa sare batean parte hartu du bi hizkuntza ofizial dauden beste erki-degoko zenbait partaiderekin.

Komunikazio garapena neurtzeko zerrenda. Proiektua HUHEZIn garatzen ari bada ere, beste unibertsitate batzuetako ikerlariekin batera ari gara lan honetan, hala nola, EHUko ikertzaileak, Salamancako Unibertsitatekoak, eta Seaskakoak.

Ikerketa proiektu honen asmoa ingelesez sortutako *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories* (Fenson eta beste, 1993) tresnaren euskararako egokitzapena egitea izan da, guk *Komunikazio garapena neurtzeko zerrenda* (KGNZ) izendatu duguna. Tresna honen helburu nagusia hizkuntzaren garapen goiztiarra neurtzea da, gurean, euskararena neurtzea. Tresna hau erabiliz, haur jakin baten hizkuntzarako gaitasuna neur daiteke, bai eta hizkuntza garapenean dagokion adin ebolutiboa jakin ere. Era berean, tresna hau erabil daiteke hizkuntzaren garapenean haurrak izan ditzakeen atzerapena edo arazoak detektatzeko ere. Horren arabera, atzerapena hizkuntzako zein arlotan duen ikusita, neurri zehatzak hartzeko beharrik dagoen jakin daiteke, eta balizko neurri horien nondik norakoa ere bai. Tresna honen bidez, 8 eta 30 hilabete bitarteko haurren garapen linguistikoaren eta komunikatiboaren berri jasotzea lortu zuten, irizpide eta

*Ahozko hizkuntza
derrigorrezko hezkuntzan.
Lantzen ari garen
ikerketa-proiektua
hezkuntza alorrean
gabiltzanok dugun kezka
batetik abiatzen da: gure
ikasleek zenbat darabilte
ahozko hizkuntza?
zertarako? zein
testuingurutan? Azken
mende erdian ezagunak
dira ahozkotasunaren
aldeko aldarrikapenak
hezkuntza sisteman. Izan
ere, gizartearen beharrik
asetzeko, hezkuntzak
ezinbesteko dauka
idatziaren didaktikarekin
batera ahozkoarena ere
kontuan hartzea.*

**Hizkuntzen kudeaketa
bateratua hizkuntza
gutxiaren
testuinguruan.
Hizkuntzaren
irakaskuntza-ikaskuntza
erdigunea dela, hainbat
lan garatu ditu talde
honek. Bere eginkizunik
nagusiena euskararekin
eta beste hizkuntzekin
gertatzen denaren
inguruan hausnarketa
suspertzea izan da eta,
azken finean, gure
Hezkuntza Sistema
eleanizdunean gertatzen
dena hobeto ezagutzea
esku-hartze eraginkorra
lortu ahal izateko.**

metodologia zientifiko bermatua erabilia. Harrezkero, zerrenda hauek hainbat hizkuntzatarara egokitu dira edo egokitzen ari dira (<http://www.sci.sdsu.edu>).

Jakina denez, egokitzapena ezin da itzulpen hutsa izan. Egokitzapenak hizkuntza bakoitzaren berezko ezaugarriak eta horien garapenaren berri kontuan izatea eskatzen du, hizkuntzak eta kulturak ezberdinak izanik bakoitzaren garapena ere ezberdina delako. Tresna egokitzeko, beraz, bada marko orokorra, baina hizkuntza bakoitzerako egokitzapenak berezko nortasuna du.

Baliozkoak diren 1417 haurren datuak jaso ditugu Euskal Herri osoan, 442 (8-15 hilabeteko haurrenak) eta 975 (16-30 hilabetekoenak). Datuak biltzeko gurasoek emandako informazioaz baliatu gara. Gurasoak dira haurraren garapen goiztiarraren behatzaile pribilegiatuena. Ikertzaileen lana galdetegi egokia prestatzea eta gurasoen behaketa galdetegiaren bidez zuzentzea izan da.

Tresna hau psikologo, logopeda, hezitzaile, eta abarrentzat erabilgarria izateaz gain, euskal komunitatearentzat ere garrantzitsua dela uste dugu. Gaur egun merkatuan ez baitago haur txikien komunikazio garapena neurtzeko euskarazko baliabiderik.

Honaino arlo akademikoaz eta ikerketa-eremuaz labur esan dezakeguna. Baina horretaz gain, eta soziolinguistikaren objektuak izendatzen ari garela, **soziolinguistika aplikatuaren** bezero ere bagara gaur egun: izan ere, 2006an EMUNek gure unibertsitateko euskara egoeraren diagnostikoa egin du eta, une honetan, gure fakultateak lanpetuta dabilta euskara batzordeak osatzen, edo euskara planeko gestio planak idazten edo, aurreratuago daudenak, planak garatzen. Eta iruditzen zaigu, bide batez, ez direla plan arruntak, ez diagnostikoaren emaitzei dagokienez, ez eta dagokigun lan-eremuari dagokionez ere. Izan ere, batetik, unibertsitate oso batez ari gara; eta, bestetik, euskara-kudeaketa kasu aurreratu batez ere ari gara (HUHEZIrri dagokionez). Zilegi bekigu, honen bidez, diagnostiko horretan ateratako hainbat daturen berri ematea hainbat arloren gainean, esaten ari garenaren erakusgarri.

Hasteko eta behin, eta aurretik arlo akademikoaz aritu garenez, hona hemen MUn euskaraz ematen den kredituen hizkuntza-banaketa:

		Euskaraz	Gaztelera	Ingelese	Frantsese	Alemanez
GEP	1. zikloan	% 75	% 100	% 9,5		
	2. zikloan	% 35		% 17		
EZF		% 30	% 53	% 8	% 5	% 4
HUHEZI		% 85	% 11	% 4		

MUko langileen euskara ezagutzari dagokionez, hona hemen nolako datuak atera zaizkigun:

- langile gehienak euskal hiztunak dira eta oso gutxi dira euskaraz ez dakitenak (% 78 euskaldunak, % 14 erdizka dakitenak eta % 8 erdal-dunak).
- langile alfabetatuen datua ere oso altua da. Hori ez da harritzekoa, hala ere, unibertsitate mailan ari garela kontuan izanda. Hiru fakultateen artean HUHEZI da alfabetatze mailarik altuena agertzen duena (% 62 GEPen, % 56 EZFn eta % 92 HUHEZIn, % 70 MUn).

Erabilerari erreparatuta, hauexek dira datuak:

Mondragon Unibertsitateko EUSKARAREN ERABILERA	% 36
1. Kanpo harremanak	% 41
1.1. Irudia	% 60
1.2. Zerbitzua	% 33
1.3. Bestelako kanpo harremanak	% 32
2. Barne harremanak	% 31
2.1. Irudia	% 46
2.2. Ahozko harremanak	% 52
2.3. Idatzizko harremanak	% 16
2.4. Informatika	% 6

Erabilera deskribatzerako orduan bi atal nagusi hartu dira kontuan: kanpo harremanak eta barne harremanak. Aipagarrienak zehaztuko ditugu:

1) Zerbitzu hizkuntza, euskararen erabilera: % 33.

- **Ikasleei begirako harremana** (ez hezkuntzako) eta enpresei eta administrazioari eskainitako zerbitzua neurtu dira. Zerbitzu eleanitza eskaintzen da, hau da, bezeroak nahi duen hizkuntza erabiltzeko aukera du. Gaur egun euskara eta gaztelania nagusitzen badira ere, etorkizun hurbilean ingelesaren presentzia handiagoa izango dela aurreikus daiteke.
- **Ikasleen aldetik, euskararen eskaera** gero eta handiagoa da eta neurri handi batean, auzi honi erantzuten ari zaio MU. Datu honetan, indizerik baxuena enpresekin gauzatzen den harremanean dago, hala nola: enpresekin garatzen diren proiektuetan, hauei eskainitako ikastaro eta gradu-ondoko eskaintzetan eta bestelako ahozko harreman eta idatzietan (mezu, bilerak eta idatziak). Enpresetatik euskarazko zerbitzuen eskaerarik ez dagoela aipatu izan da arrazoitzat. Hor eragiteko moduak pentsatu beharko ditugu, beraz.

2) **Barne kudeaketan, % 31** erabiltzen da euskara. Kanpora begirako datua baino 10 puntu baxuagoa da. Atal hauek neurtu dira:

Tresna hau erabiliz, haur jakin baten hizkuntzarako gaitasuna neur daiteke, bai eta hizkuntza garapenean dagokion adin ebolutiboa jakin ere. Era berean, tresna hau erabil daiteke hizkuntzaren garapenean haurrak izan ditzakeen atzerapena edo arazoak detektatzeko ere. Horren arabera, atzerapena hizkuntzako zein arlotan duen ikusita, neurri zehatzak hartzeko beharrik dagoen jakin daiteke, eta balizko neurri horien nondik norakoa ere bai.

- Ikasleen aldetik, euskararen eskaera gero eta handiagoa da eta neurri handi batean, auzi honi erantzuten ari zaio MU. Datu honetan, indizerik baxuena enpresekin gauzatzen den harremanean dago, hala nola: enpresekin garatzen diren proiektuetan, hauei eskainitako ikastaro eta gradu-ondoko eskaintzetan eta bestelako ahozko harreman eta idatzietan (mezu, bilerak eta idatziak).

- Lan bileretako ahozko jarduna (formala), langileentzako inprimakiak, dokumentu luzeak eta aplikazio informatikoak.

- Bi hizkuntzak, euskara eta gaztelania, elkarrekin bizi dira eta gaztelaniak pisu handiagoa du. Urteetako ohituren ondorio da hori. Hala ere, gaur egun egoera hori aldatzen ari da eta euskara bere lekua egiten ari da langileen lan harremanetan. Aipatzekoa da **HUHEZIREN kasua**, bertako lan hizkuntza euskara delako eta alde horretatik besteentzat eredu izan daiteke. Hala ere, aplikazio informatiko eta teknologia berrietan egongo litzateke ahulunerik handiena. Oraindik ere gaztelania hutsezko lan-tresnak erabiltzen dira eta gaur egun duten pisua ikusita, horiek euskaratzea lehentasunezko alderdia izango da.

- Langileen arteko **ahozko erabilera informala** fakultate guztietan neurtu da, eta balore orokorra % 52koa da. Datu altua da, eta konparatzeko ditugu herrietako kale-neurketak eta hainbat enpresetako datuak ere.

Datu horietatik abiatuta Euskara Planak jarri dira abian MUko fakultate guztietan eta langileen jarrera aldekoa izan da (% 58k ondo ikusten du eta % 32k oso beharrezko). Hartara, esan dezakegu momentu honetan MU osora hedatu dela soziolinguistikarekiko atxikipena, hein handi batean aplikazioaz ari bagara ere. Eta horrek berarekin ekar dezake ezagutzaren gune espezializatuok ezagutza soziolinguistikoz jantzi beharra, erabilera bermatuko badute, motibazioz zipriztintzeko eginkizuna.

Soziolinguistikaren eremuan mugitzen eta murgiltzen jarraituko dugu, beraz. Aritu eta aditu eskutik ote? Hala bedi.■